

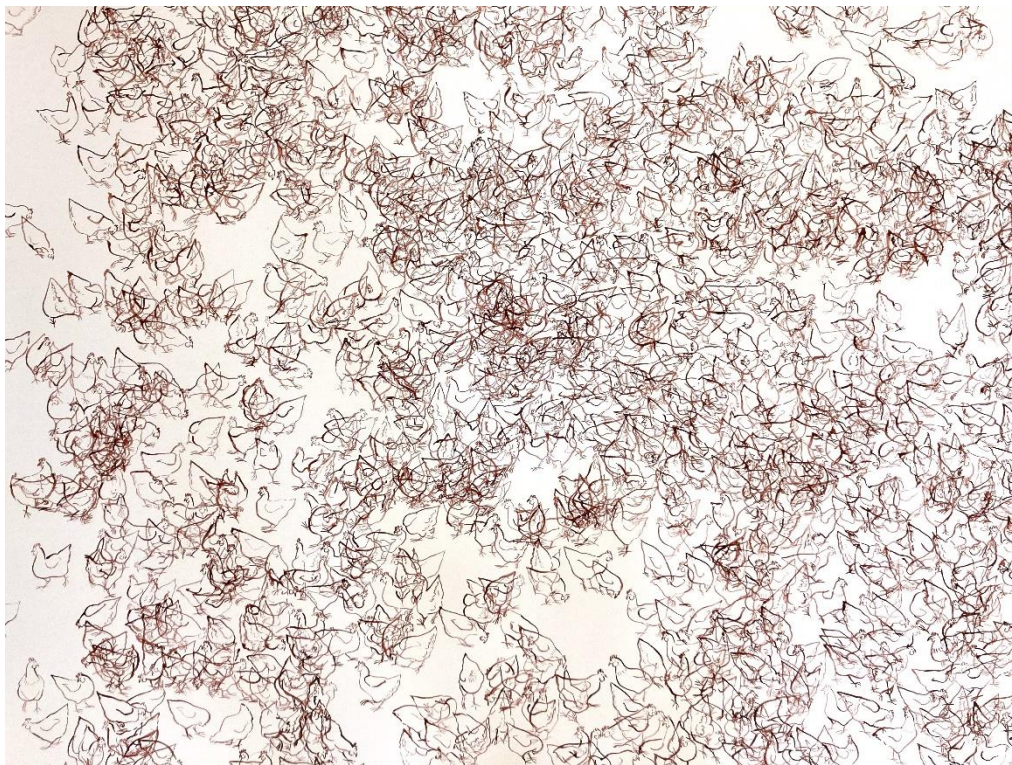
Szabadtartás a szabadság nélkül

Az emberek állatokhoz való kapcsolatát meghatározza, hogy milyen hasznot tudnak belőlük nyerni. Ez alapján különböző csoportokba soroljuk őket, mint például haszonállatok, húzállatok, vadállatok, kártevők vagy kiskedvencek. Így bizonyos állatokat eszközként, nyersanyagként használunk, még a művészetben is. Testüket felhasználjuk ecsetként, pigmentként és enyvként, de ábrázolva is leginkább csak eszközök.

Steve Baker a *The Postmodern Animal* című könyvében azt állítja az állat nincs jelen a modern művészetben.¹ Az ábrázolt állat nem önmagát jelöli, hanem emberi fogalmat fejez ki, nem élőlény, hanem allegória, metafora, szimbólum. A szimbólumokat eltörölni szinte lehetetlen, így bizonyos motívumok, állatok nehezen értelmezhetőek önmagukként. A művészeket az állat csak kifejezőeszközként érdekelte, vagy csak tisztán formailag.² A posztmodernizmus definíciókat felforgató ereje hozta be az állatot, mint témát a művészetbe. Az állat hiánya a művészetben a posztmodernizmusig és sok állatokat ábrázoló és felhasználó kortárs műben összefügg a Carol J. Adams által „hiányzó alannak” (absent referent) nevezett fogalommal. Adams a hiányzó alanyt elsősorban húzállatokra vonatkoztatja. Egy állat három módon válhat hiányzó alanná. Mikor a húrukért ölik őket, szó szerint hiányzóvá válnak, mivel meghalnak. A nyelv használatával is kivonjuk őket. Mikor állatokat eszünk, máshogy beszélünk róluk, mint mikor még élnek. Nem tetemnek nevezzük az elfogyasztott állattestreszt, hanem húsnak. A hús hiányzó alanya a halott állat. A harmadik típusa metaforikus, az állatok nem önmagukat jelentik, hanem emberek élményeit, érzéseit fejezik ki.³

Az emberek a legtöbb állattal étkezés közben találkoznak, még ha ezt nem is tekintik egy állattal való kapcsolatnak, hanem csak étellel való érintkezésnek. Ezt a hozzáállást a nyelvhasználat megerősíti. A tányéron nem egy tyúk maradványa van, hanem fehérhús. Az emberek nem szeretik, ha húsevés közben emlékeztetik arra, hogy mi és pontosan mi árán került a gyomrukba. A hús körüli nyelvezet ködössége megvéd attól, hogy ezeket a témákat különösebben megvizsgáljuk. A nyelv kontrollálásával távol tartjuk magunkat a húsevés valóságától, nem kérdőjelezzük meg az azt fenntartó rendszereket, így azok biztonságban maradnak. Az állattól először az életét vesszük el, majd a nyelv segítségével állati valóját is. A „húzállatok” halála a nyelv és az emberi felsőbbrendűség elvének elterjedtségével normalizált. Ennek a nézetnek megfelelően a húsfogyasztás természetes része az emberi életnek, azonban az állatok halálával járó erőszakot elrejtjük. A húsiipar láthatatlansága és ez a fajta nyelvezet kölcsönösen segítik egymást abban, hogy fenntartják a húsevés békés illúzióját. Teljes hatalommal uralkodnak az állatok felett. Stratégikus tenyésztéssel a testüket is manipulálják, természeti lények, de testük

ember által befolyásolt.⁴ Elrendelik a születésüket, ha a húsipar adja nekik az életet, akkor szabadon meg is ölhetik őket. Ebben a szituációban az állat egy passzív, nem beleegyező résztvevő, akinek semmilyen döntési lehetőség nem adatik meg, az mind az ember kezében marad. Ebben a rendszerben az állatokra termelőegységekként, nyersanyag kinyerésére teremtett gépekként tekintenek. Az egyes állatokból egy személytelen húsmassza jön létre. A hús egy tömeget kifejező fogalom („mass term”), hasonlóan a vízhez és a színekhez. Az állatot, az individuumot megfosztjuk önrendelkezésétől, sok társával együtt egy tömeg névtelen részévé válik. Számosak, de marginalizáltak. A telepeken még életükben is egy nagy massa részei, mivel az egy állatra jutó terület nagyon kevés. A pályamunkám is ezt az állat többletet és helyhiányt veszi alapul.

(Szabad)tartás, pályamunka részlete

A fehér papírt vörös tintával és ecsettel rajzolt csirkék lepik el. Ezek a csirkék helyenként tömegesen fedik egymást. Az alakok elhelyezése a csirketelepeken tartott állatok zsúfolt életterét idézi. A csirkék, ha elegendő méretű területen élnek folyamatosan mozognak, ételmet keresnek, csőrükkel vizsgálják a különböző tárgyakat, kedvtelésből még akkor is kapirgálnak, ha már nem éhesek, tojás előtt fészküket elrendezik, homokfürdőzéssel tisztán tartják magukat, napoznak, tolláskodnak. Ipari körülmények között ezektől a számukra természetes tevékenységektől fosztják meg őket.⁵ A képen különböző állapotokban, mozgásfázisokban ábrázolom ezeket a madarakat, viszont ekkora területen ennyi madár nem

tud kényelmesen mozogni, ezáltal fedik egymást. A technikából adódóan minden csirke egyedi, nincs kettő egyforma, mindegyik egy önálló csirke. Mivel a tojásiipar számára a kakasok haszontalanok, a hím csibék nagyrészt nemük beazonosítása után megölik, így a képen is kevés kakas szerepel. Az ábrázolt állatok mind olyan korban vannak, amit a húscsirkék nem élnek meg, mivel még ivarérett koruk előtt levágják őket. A képen olyan csirkék futkároznak és kapingálnak, akik elérték a felnőttkort és olyan testtartásokban is vannak, amik az intenzíven tartott rokonaik számára a helyhiány miatt lehetetlenek. Ők szabadtartású csirkék ipari állat/négyzetméter arányban elhelyezve.

Ha egy brojlercsirkét kiemelünk az ipari telepről és kiengedünk egy szabadtartó területre, akkor ugyanazokat tevékenységeket fogja végezni, mint szabadon tartott társai. A húsiipar a csirkéktől elvette természeti és állati státuszukat, igyekszik tárggyá, dologgá, géppé tenni őket, azonban egy ilyen fejlett kognitív képességekkel rendelkező állatból képtelen kinemesíteni az egyént.

Felhasznált irodalom:

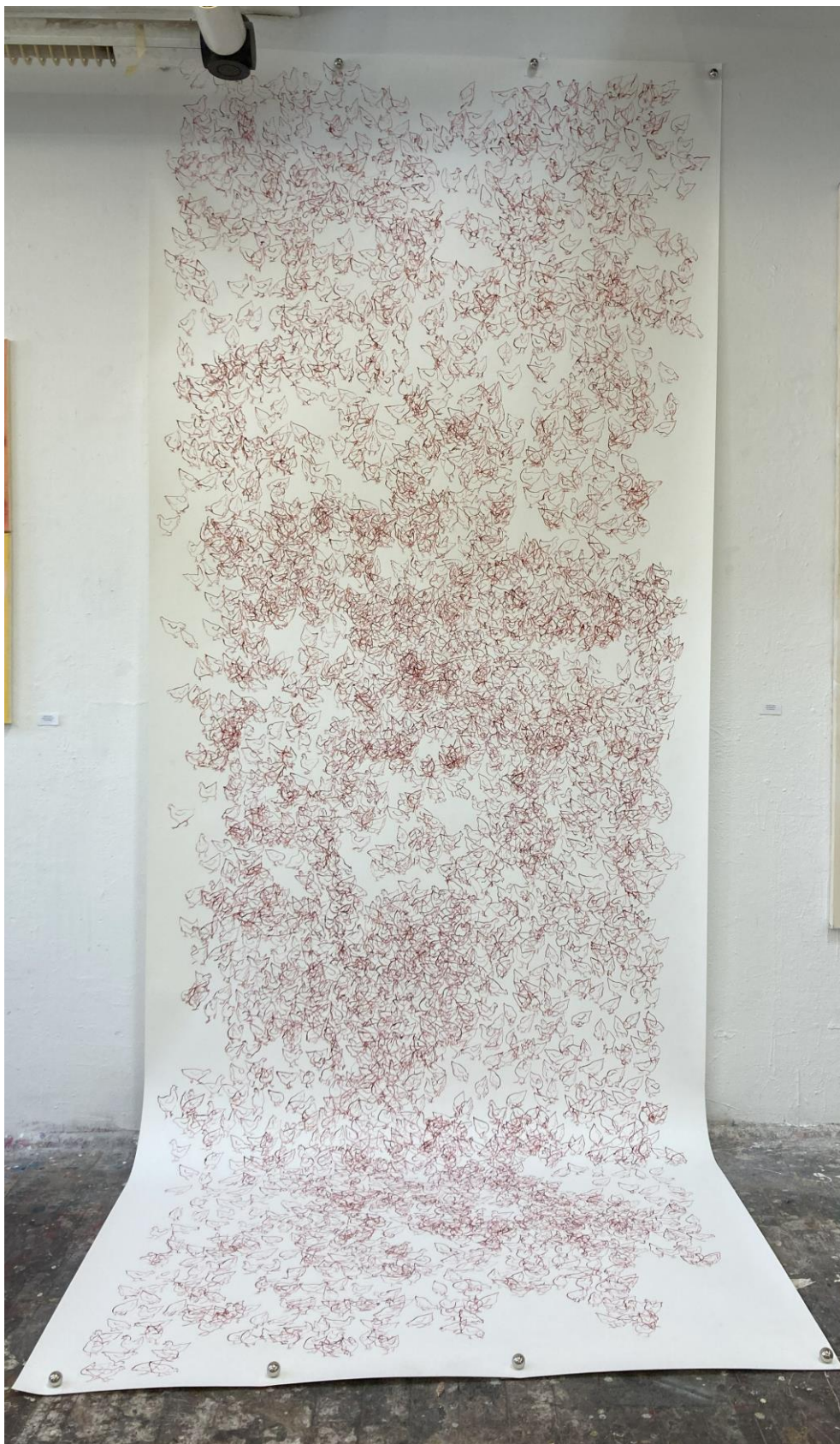
¹ BAKER, Steve: *The Postmodern Animal* (Reaktion Books Ltd, London, 2000)

² BAKER, Steve: *Picturing the Beast: Animals, Identity, and Representation*, (University of Illinois Press, 2001)

³ ADAMS, Carol J.: *The Sexual Politics of Meat - 25th Anniversary Edition: A Feminist-Vegetarian Critical Theory* (Bloomsbury Publishing PLC, New York, 2015)

⁴ WATT, Yvette: *Down on the Farm: Why do Artists Avoid 'Farm' Animals as Subject Matter?* in *Meat Culture* szerkesztő: Annie Potts (Brill, Boston, 2017)

⁵ POTTS, Annie: *Chicken*, (Reaktion Books Ltd, London, 2001)

Nándori Judit: Cím nélkül, vörös tinta ecsettel papíron, 350 x 150 cm, 2024